„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
за годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 8 новч. од ширине реда оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налазе се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 146. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 22. СЕПТЕМБРА 1893. ГОДИНА XXVIII.

БАЛКАН.

У последње доба почело се опет више да посматрају догађаји на Балкану. Србија је почела новим животом да живи. Млади краљ приближио се народу и сложио се с њиме, па се Србији стварају лепши изгледи за будућност. Бугарска је опет на путу, да се опрости пустолова Стамбулова, па да се досадашња политика у Бугарској промени. По Босни и Херцеговини Хрвати муте, а у планинама се појављују хајдуци. У кратко: на Балкану је живо. С тога су јевропски политичари узели добро на око те догађаје.

На Балкану је било од увек живо. Но од како је Балкан постао врзино коло, у којем велике силе траже своје рачуне, и најмањи догађаји на њему привлаче особиту пажњу извесних политичких кругова. Они сваки покрет свестрано испитују и нарочито онај потпомажу, који подупире њихове интересе. Излаз на море и полумесец на Аја-Софији — то је крајња мета њиховим освајачким смеровима. Због тога су осуђени сви народи и све државе на Балкану, да подносе горке муке на туђ рачун, а на своју штету.

Тројни савез створио је од Балкана тркалиште. Посео је Босну и Херцеговину. У Бугарску послао је кнеза Кобурга. Завадио два брата и пролио братску крв српског и бугарског народа. И шта све још не би он био кадар да учини?

Сваком своје и Балкан балканским народима узвикнули су у своје време сви они, који љубе правду и слободу. Лепа је реч била пала, али је на том и остало. Поједини балкански народи нису се сами собом осећали толико јаки, да ову слободоумну замисао остваре. А ни с једне стране није им дошла стална помоћ, да зачету мисао до краја приведу у дело. Реч је ишла од уста до уста, док на послетку није и умукнула.

Непријатељи народно слободе бацали су семе свађе и раздора сад у једну, сад у другу балканску државу. Семе је падало на плодно земљиште и државе се забавиле око своје унутрашње невоље, а нико није имао времена ни да помишља, да ради на остварењу оног значајног поклича: Сваком своје! Овде онде креснула је само по нека варница, која је казивала, да плам слободе још није са свим утрнуо. То је све било, што је подсећало народе на Балкану, да их чека велики задатак.

Кад је потписан берлински уговор, увидеше балкански народи, да су их оправдане наде њихове обмануле и да су погрешили, што су очекивали каква добра из шака великих сила јевропских. То их је поучило, да се уздају у себе и своју снагу. И тада се појавила сретна мисао, да се балкански народи између себе сложе и удруже, те да удруженим силама пораде на свом добру, на остварењу својих народних идејала.

С правом се очекивало, да ће Србија узети у своје руке водство у тој ствари. Али њој није било онда до тога. Борила се сама собом. Неколико себичњака у више пута седали јој на грбачу, кад год им се за то прилика указала, па натеривали воду на туђу воденицу, док нису на послетку Србију довели до Сливнице. Земља из нутра проривена, задужена, није смела ни помишљати на каква већа предузећа.

Друга држава, која би требала за ту мисао да се бори, била би Бугарска. Од како је ослобођена, па до данас, никад није могла слободно да дише, јер су њени покровитељи у Берлину и у Бечу увек знали такве прилике да јој створе, какве њој, као словенској држави, нису могле ићи у прилог. Потпиривали су омраву између Срба и Бугара и настојавали су, да интересе једног и другог народа укрсте. Тако данас и пише „Југо-западна Бугарска“, нов бугарски лист, о том, чија је Мађедонија: „Ми хоћемо да се боримо за заштиту интереса оних бугарских крајева, које је берлински конгрес оцепио од слободне Бугарске, а оставио у оном положају, у коме су били и пре тога конгреса; хоћемо да се боримо за оне наше крајеве, који се зову југо-западна Бугарска или историским именом Мађедонија.“ Ово је доста, па да се увиди, да у Бугарској још и данас провејава зао дух неке више кругове.

Бугарска би, да је среће, била позвана да предњачи осталим државама на Балкану, јер је она словенском мишицом дошла до своје самосталности. У њој се налази планина Балкан, по којој се цело полуострво назива балканским полуострвом, а савез, који би се ту склопио, назвао би се балканским савезом. Но то још не значи, ако се Бугарска не може и не ће да миче, да и остале државе морају седети скрштених руку. Она је и онако Србима крива, па би требала најпре да окаје грехе, и то пре, но што би какво важно дело заједнички предузела са осталим народима. Међу тим кад би се преко кајања грехова и могло прећи на дневни ред, још би се у њој морале из корена извести неке промене, за које је синуо ту скоро један зрачак наде.

Има народа на Балкану, који не ће и не морају да седе скрштених руку, те да чекају на оно, што им се добаци са господске трпезе извесних великих сила. Има народа, који јачају из нутра, а да су у савезу, јачали би још боље. А има народа, који за све то не знају, и кад би видели све, шта се ради, упели би своју снагу и — приклонили би главу. Заједница у правом смислу речи никад није и не може бити зло, јер подиже опћу ствар.

Мисао о заједници сазрева. Знаци казују, да се утире пут напретку. Црногорски наследник престола, млади Данило спрема се, да посети младога краља Александра. Јуначка Црна Гора стоји свагда спремна, да пружи братску руку узајамне помоћи својој браћи у Србији и осталим народима, који буду радили, да се оствари велика идеја: Балкан балканским народима. А Грчка шиље свога краља Ђорђа у Београд, да утврди пријатељске односе између српске и грчке државе и да као што „Н. С. Преса“ хоће да зна, у друштву са Црном Гором и Србијом оживи савез балканских народа.

Босна и Херцеговина, та отворена рана на српском телу, чека ево пуних петнаест година, да се опрости терета, који ју притискује. Ако је било славе, што је Аустро-Угарска посела Босну и Херцеговину, доста је било за петнаест година. Ако је требало да се у земљи направи реда, доста је било времена за петнаест година, а ако је било искушења и невоље, и сувише је било петнаест година. Народ вапије за својом слободом и жељно чека дан, кад ће савезници балканских народа изнети пред Јевропу питање о Босни и Херцеговини.

Одавна се показала потреба, да се склопи савез балканских народа. Сваки народ посепце осетио је то и ватрено је желео, да се оствари. Али никако да се покажу згодне прилике за то. Никако да ко год озбиљно поведе коло у тој намери.

Мутне прилике, које су се ревносним настојавањем „културтрегера“ биле стисле над Балканом за прошле две десетине година, почињу да се разгањају. Балканским народима догрдило је вечито туторисање са извесне стране, те показују воље и снаге, да отпочну својим сопственим, слободним животом живети. А то је први корак, први услов, да се балкански народи зближе и удруже.

Почетак је ту. Ко више камења донесе за зграду, што се зове балкански савез, тога ће бити већа дика, тај ће имати више заслуга за слободу и независност балканских народа.

Ш.

ГЛАС ИЗ БОСНЕ.

Дервента, 16. септембра.

Кад је оно Милан Николић 1883. год. по Босни хајдуковао, чекао је једном министра Калаја у шуми близу Бељине Али не дочека њега, већ предстојника — зеленог Плентаја, кога је тада са 500 форинти уценио а живот му опрости на плач и молбу Плентајева детета. А на растанку му рече: „Ја ти праштам живот и пуштам те слободна, а ти види, да је моја глава скупља од твоје, јер је за моју главу 1000 фор. обећано. А види и то, да је српског хајдука срце милостивије, од срца швапске господе, и реч поштенија од ваше швапске речи. Иди!

Тако је ето бездушни Плентај своју смрт избегао, срамни нечовек и србождер који народ гони, мучи и тамани. Они 500 фор. горко су зацрнили народу бјељинског котара. Онда је тек срамна Хрватина — Шокац Плентај, повода имао, да се српском народу свети, и тако је бедни народ осим другог гоњења и муке још и новчано са неких 20—30 хиљада фор. оглобљен. — Тада је честити и мирни бјељински грађанин Р. Панић, одседео 5 година затвора у Лепоглави, јер је Плентај лажне сведоке нашао и помоћу њих доказао, да је Панић хајдуку Николићу јагње дао. Рецимо, да је баш и дао; упитајмо одмах за што је Плентај 500 фор. дао? Без сумње за то, да спасе свој сушичави живот; па тако је и Панић морао, да се спасе.

Тешко је веровати, да су оне чете у Козари праве хајдучке чете. Бар за сада скоро да се може са свим поверовати ономе изватку у 140. броју цењене „Заставе“, што је из једног београдског листа прештампан. Оно су врло предосторожне примедбе. Наша пословица вели: „жежен кашу лади“, па тако и ми. Ми треба да најпре мислимо, с ким посла имамо. Рођено нас искуство учи, да смо са самим језуитима

ПОДЛИСТАК.

„ТАЈ ГОСПОДИН“.

— Маријана!

— Изволте, милостива?

— За мало, око два сата, доћи ће један господин . . . онако средовечан . . . на оку човек . . . Забележите му име: Дипре. Нећете заборавити?

— Нећу, па тако вам се зове син.

— Право кажете, Маријана. Где ми је памет! . . . У осталом ствар је лако разумети, тај је господин отац мога сина. Дакле, Маријано, ви ћете га увести у салон, и док је тај господин код мене, нећу никог да примам . . . али никог! Разумете ли?

— Разумем, одговори служавка и пође на поље.

Кад хтеде већ да изађе, повиче госпођа јој за њом:

— Маријана!

— Заповедајте, милостива?

— Тај господин је био мој муж! . . .

* * *

Та, која је нашла за вредно, да протумачи ово својој служавци, беше лепа жена, зрелих година. Али колико беше лепша у цвету младости! Толико, да је младић Роберт Дипре — баш тај господин — и рукама и ногама радио, не би ли је добио за жену, и ако није имала ни мираза, а ни изгледа на какво наследство.

Истину рећи, није ни младић стајао Бог зна како. Беше леп дечко, истина, паметан и вредан, изврсно је свршио школе; али наследства ни оволико!

Али шта то смета, кад се људи воле! И они се волели.

Згодне прилике учинише, те муж наскоро дође до прилична имања, постао је господар фабрике за ливање гвожђа и челика. И како им се у то доба некако нашло у кући и мушко чедо, млади пар је заиста сретан био.

Но како је то, да Марта после неких петнаест година пред служавком, назива Роберта само: тај господин?

* * *

Како? . . . Бога ми баш ни она сама не би знала рећи, како је то било — особито у овом тренутку, када ће Роберт, да ступи у кућу, у којој некад заједно становаше.

Марта се ускубурила; а баш она је тражила овај састанак, само не овде, него на прилику код јавног бележника, адвоката. „. . . Пошто желите, да се самном разговарате у ствари вашег сина, пише јој Роберт, није нужно треће лице“, и пријавио се за сутра у два сата. Па добро! Јер напослетку и важно је то, да ли тај господин одобрава или не, да им син Жак ступи у морнарску службу, положи испит и за тим оде лађом Бог те пита куда.

И у јакој раздражености сирота мати толико се заборавила, да је почела гласно да говори.

— Ко зна, рече — може то лако бити, да га сам отац подбада, не би ли ми га отео, да ми се освети! . . .

О, ала би умела том господину наказивати! Али шта ћеш, мора се уздржавати. Ако почне жестоко с њиме, онда јој он зацело не ће бити на руци.

— Па онда, мишљаше у себи — немам више ни права, да се с њим свађам . . . па није ми више муж . . .

* * *

Зацело, да није, јер су се раставили; она је тражила то, и осуда је испала по њу добро: одредивши јој половину заједничког иметка — лепа свота за жену, која није донела своме мужу мираза! — даље бригу о дедету, само под тим условом, да дете мора дати у какав завод, где га отац може потражити, кад му буде воља.

Са свим проста ствар и жена овако мудроваше:

— Жак, ми положи испит зрелости и ослободи се војничке службе, доћи ће мени. Неће се одмах оженити. У осталом има на свету и добрих снаја. Може бити, да ћу бити сретне руке! . . .

И ето сад, тај неваљалац поквари матери све њене планове и иде на море! Узалуд све њено одговарање, говорила глувом, а њему свеједно.

Знате ли сад за што се састаје Марта с тим господином . . . Зацело не за то, да кажу коју из дуга времена.

* * *

Ко се више збунио од њих двоје, кад се нађоше око у око! Бога ми ја не знам. Доста то, да је Марта почела, како она заиста не може, да се начуди, како отац не ће, да употреби свој углед, па да се одупре Жаковим плановима.

— Углед! одговори мирно Роберт. Лако је то рећи. Али, молим вас, реците ми, какав углед може имати онај отац, кога је суд осудио и тако рећи лишио га права надзора над дететом?

— То је ваша кривица, поштовани господине.

— Извините, госпођо! Зар је то моја кривица, што ме је ваш адвокат онако гадно оцрнио, измисливши којекакве ствари о мени! Па ви најсоље знате, да је оно све измишљотина!

— Та . . . јесте, јесте. Мој адвокат је увеличавао, умножавао тужбе. То већ спада на расправу. Ми смо у осталом мислили, да ће ваш браниоц бар трећину оптужбе уништити. А оно ни близу. Ми се ослањамо на увиђавност судија — то вам је била сва реплика! У осталом, он је од вас добио упутства, а из тог се види, да сте ви баш хтели, да изгубите парницу, радујући се, што ћете се ослободити жене и дочепати се лепе слободе!

* * *

Ово је већ било криво Роберту, који је до сад био миран, па поче мало жешће доказивати Марти, како је он њу молио, преклињао да одустане од парнице.

— Још два дана пред расправу отишао сам вашој тетци, код које сте ви били, па сам био готов на колени вас молити . . .

— Онда већ беше доцкан!

— Доцкан! А зар не знате, да сам два месеца чечао под ваши прозори у нади, да ћу

опкољени, који свакојаке мајсторије и непоштења употребљавају, а да нас утамане. Истина, времена шпанске инквизиције су прошла, а са њима и тадашње срамне работе језуитске, па и то доста чини, што се са српским, а не шпанским народом посла има. За то се сада употребљавају онакве мајсторије, какав је дух времена. Није ово 2—3 дана, како ти бар за сада „назови хајдуци“ — по Ковари ходају, па још ништа стварног не учинише. Свет као свет, свашта говори, а неки одмах хватају перо и достављају јавности неосноване чињенице. Ми, који дописујемо у наше српске листове, не треба да наглимо, те да ма шта јавности достављамо, јер са таквим дописивањем губе наши српски листови углед. Србиново није лагати, остављајмо то нашој земаљској влади, њеним чиновницима и бечко-пештанским чивуцким новинама. У лажи је плитко дно, а истина победити мора. Наша гнусна влада и њени чиновници, као што је Лазарини, Беркс, Плентај и многи други, свашта су у стању учинити, само о бољитку ни помишљаја нема. Па зар није могуће, да су садашњи козарски хајдуци — све владини људи? Ваља нам се само сетити, да је Калајева диспозицијона каса за босанско-херцеговачке шпијуне огромна, јер се на тако шта више троши, него на све цркве и школе, ма да се од нас православних Срба највише отме, дабогме на „модерни“ начин. Бивши жандар Николић, а сада хајдучки четовођа — то са свим неповерљиво звони. Нама су добро познате инструкције овдашњих жандара у њиховим школама, те с тога смемо рећи, да је редак жандар, који се Србином осећа, а још рећи, који би се за свету слободу Србинову жртвовао. За сада цела ствар козарских хајдука изгледа као један „Probemanäver“, те ако би се у истини хајдучке чете остварило, да наша сабљашка апсолутистичка влада види способност својих жандарма, а уједно дух и кретање у народа. Кад је Лазарини у стању облачити се ноћу у турско одело и шпијунисати, а сарајевски комесар Дошен чак у Босански Брод доћи као „гигерл“, па „фехтбрудер“ и Бог те пита шта, онда заиста морамо сумњати у све, што овде видимо.

Тако, брате Србине, док се год хајдучка и душманска крв не пролије, не верују садашњим хајдуцима, јер без крви нема слободе, ма да смо у „изображеном“ XIX.-ом веку, који је по нас овде гори, него да смо у XVII., кад нас оно гоњаше Петације и којекакви бишкупи за владе царице Марије Терезије.

Наша господа, односно влада и сама види, да им овде станка нема и да све њихово о врло танком кончићу виси, који се може сваког часа откинутв. С тога су у неописаном презању и страху, плаше се сами себе, јер знају, да су у туђу кућу ушли, те презају као лопов на крађи. Бадава им мука и њихове шепртљаније! Дођоше незвани, да код нас, у нашој кући ред учине, а нису га у стању ни у својој кући учинити. Против природе не да се борити. Свој свога воли, јер крв није вода. Волим свога најгорега, него туђег најбољега. Није далеко време, кад ће се те речи остварити и посведочити, да су истините.

Кад смо, хвала Богу, ми само до сад прекужили, а од сад ће већ лакше бити, јер није могуће, да ће нас модерна Европа још 15 година у оваким нечовечним мукама моћи гледати. А и осим Европе има браће, којима се грчевито срце стеже, кад о нама и нашим незваним језуитама читају.

Молећи вишњег Творца за лепу срећу и здравље, надамо се, да нам час слободе није далеко.

М. Строгов.

ДРУШТВЕНЕ ПРИЛИКЕ У ТРОЈЕДНИЦИ

IV.

Да завршимо. Кад смо видели, какав положај у друштву ми заузимамо — онда шта нам ваља чинити?

Земљу не испуштати из руку и стварати на све могуће начине услове, да наш ратар не пропада. То би се могло постићи оснивањем друштва за испомагање презадужених српских ратара. Србину је урођена љубав према ратару своме; он је срастао са народом. Наша приповетка још се одушевљава највише животом ратара, па покажимо, да смо му пријатељи не само у књизи, но и на делу. А ратар неће бити незахвалан, та то је слој, од кога сви живимо, од кога све зависи. За Хрвата је ратар — „мужик“, презрен, за Србина је ратар — брат и род.

Трговина је српском духу урођена. Кажу да је Србијанац и Босанац највештији трговац. Ми у Тројединици имамо доста негдашњих Грка, првог стародревног трговачког народа, који су данас добри Срби, па се угледајмо на њих и подигнимо се до трговачког народа. Цео склоп државни је наперен на нас, да нас потисне из вароши: Чивути трговину, а чиновници управу да нам узму из шака. Ми морамо увидети, да се у варошима губимо. Имућне породице пропадају, било услед нездрава избора при женидби и удаји, било услед других прилика. Свуда је знан добро један српски родољуб, који стварном помоћу вешто помаже почетнике Србе трговце и стара се, да прикупи око себе што даровитије младиће за трговину, да их на потребним позицијама уздигне, да капитал српски иде у српске руке. Трговачки слој је наш родољубив, још кад му је интелигентних вођа! Кад би се многи наши имућнији трговци на тог родољуба угледали, колико би се српских угледних кућа подигло, колико би се будилника српске свести успоставило! Пригрлимо просвету, дижимо и из ратарског реда синове и прикупљајмо се у вароши, у средишта управе и покретаче друштвеног живота. Не расељавајмо се, но истрајмо! Тројединица је српском крвљу искупљена земља она је српска.

Ма да је постављени задатак тежак, кад цело друштво за тим потегне, шта се сложној вољи и узајамном испомагању може отети?

Ступајмо у чиновништво! Не бежимо од њега Где нам влада на пут стаје, заузети ваља општинска или приватна места, позиције, од куд ћемо пазити на туђинске насртаје. Будимо на сваком кораку паметни. Нека више свега лебди над нама српско име, то нек нам је светиња. Док Хрвати идеалишу своју нигда невиђену велику домовину, гледајмо ми, да идеалишемо и да видимо сретан овај живи српски велики раздељени народ, који би могао бити двапут силнији, да је слоге и још бољег материјалног стања. Наша је домовина — српски народ.

У нашој слози, раду, пожртвовању и љубави према роду стећи ћемо угледа у свакога.

Радикална странка мора победити у Тројединици Она мора бити снага, која ће нагнати непријатеље Српства, да поштују српски народ. А то ће бити, јер ће својим јуначким, мушким држањем освоји све Српство. У њој гледа сва омладина свој спас, њу чека велики задатак, тешка борба достојна јунака, али јој за то и стоји у изгледу: усрећен српски народ!

Рајко из Срема.

Поглед по свету.

— Руси и Французи. „Фигаро“ јавља, да ће се на жељу руског цара за време борављења руског бродовља у Тулону послати једна француска ратна лађа у Копенхаген. — Званичне једне француске новине исправљају ову вест „Фигара“ у толико, што ће две брзе крстарице северног француског бродовља отплонити у северно и источно море и том приликом свратити у Копенхаген и поздравити руског цара, који се тамо налази.

— Гледстон против куће лордова У прошлу среду држао је Гледстон у Единбургу пред многобројним скупом, говор, који је читав један сахат трајао.

Говор му је у главном био наперен против лордова. Прво је цитирао једно место из говора, што га је 1884. држао један од његових противника (Лорд Чемберлен, вођа униониста у кући лордова), а то место гласи: „Кућа лордова већ од сто година није ни једне јоте допринела за слободу или ослобођење народно, или ма најмање што учинила, да се опће благостање подигне и за читаво то време је штитила сваку злоупотребу и сваку повластицу заклањала. Она се противила правди и одбијала реформе; она неодговорна без независности, упорна без срчаности, самовољна без разбора и размеће се без знања. Ова карактеристика је по мало и претерана, али у опће одговара говорима енглеских либерала о горњој кући Пре законског предлога о реформи 1832. године није било сукоба између доње и горње куће, а то за то, што су перови имали одлучна утецаја на изборе, па је састав доње куће од њих зависио. Одмах после била о реформи почињу сукоби. С почетка је побеђивала горња кућа, по што је доцније све више морала да попушта. 1860. је горња кућа одбила примљени у доњој кући законски предлог о подизању царине на папир. Но доња кућа после тога никад не хтеде више подносити појединих финансијских законски предлога, него би их све збила уједно и тако их подносила; и горњој кући није преостало друго, но или да их прими све заједно, или да их одбије и тиме направи читав преврат у државном газдовању — а то није смела.

Прелазећи на хом-рул, рече Гледстон, да се горња кућа дала као и 1831. завести А што се тиче тога, да је он добио већину за ирски предлог само за то, што су Ирци с њим, он указује на то, што се и енглески посланици све више одушевљавају за хом-рул и што су Шотска и Велс приволели се за хом-рул.

Кад је дошао на питање, да ли ће одбијање хом-рула изазвати разрешење парламента, Гледстон је назвао тврдњу, да ће лордови моћи присилити владу на распуштање парламента — велеиздајом, јер ако би се и то могло десити, онда би се горњој кући дала могућност, да са свим по својој вољи ради и да и основу садашњег устава оборе. И ако се то догоди, Гледстон вели, да се као изборна парола не ће само ирски законски предлог сматрати, него нешто са свим друго, рад чега ће се горња кућа горко кајати. А то би отприлике било то, што би се народ дигао против горње куће у садашњем јој саставу.

КОНСУЛАРНИ ИЗВЕШТАЈ ИЗ УГАРСКЕ.

(Извештај крал. српског генералног консулата у Будим-Пешти за I. полгође 1893. године.)

Из „Српских Новина“.

(Свршетак.)

Бродарство на Дунаву. Као што је познато, Угарска није имала своје нарочито паробродско друштво са ширим размерама. Пловидбу је тако рећи и у Угарској, као и у Србији, монополисало I. Дунавско повл. паробродско друштво, коме је тек у последње време почело конкурисати на доњем Дунаву: руско Гагариново друштво, румунско паробр. друштво, бродарско предузеће уг. држ. железнице (у нас т. зв. „француске лађе“) и у скоро ће Српско бродарско друштво. На горњем Дунаву једва је дунав. пароб. друштво имало конкурената и у преносу робе, а већ путнички је саобраћај искључиво монополисало. Једини озбиљнији конкуренат на средњем и горњем Дунаву беше ђурско (Győr — Raab) бродарско друштво.

У последње време развила се јака акција, да се Угарска еманципује од дунавског паробродског друштва, чему је припомогао и један конфликат истог друштва са угарском владом.

Ђурско друштво променуло је своје име у „Угарско паробр. Друштво“, повећало је своју главницу, а није искључена ни државна субвенција — гаранција, и набавка 10 фор. капитала уз држ. гаранцију. Своје седиште преместиће из Ђура у Пешту, набавиће већи број лађа, почеће и путничку пловидбу, почеће у опште агилну конкуренцију са дунавским паробродским друштвом, коме ће свакако бити опасан конрурент. Преговори о овој новој установи теку већ између угарске и аустриске владе.

Дунавско паробродско друштво пак у свом најновијем извештају за јун о. год. показује 421,370 фор. већег прихода но у јуну 1892. год. Од почетка пловидбе о. г. 4,790.096 фор. или 730.954 ф. прихода више но 1892. год.

вас видити, ословити и помирити се, јер сам осећао, да је ова свађа несрећа по нас.

— Доцкан је већ онда било, кад вам кажем! — одговори Марта, дошавши већ и она у ватру. — Прво сте ме требали убедити; прво сте требали свакако ме препречити, да послушам тетку и да пођем с њом!

— Е, што је, много! Та сетите се само, како се она овде угњездила, утутла се међу нас и као какав зид испречила се својим ћошкастим телом и дерала да је деру!

— А гле ти њега! добаци му Марта — јер згодно јој одговорио — па кад сте видили, да је та наша распра несрећа по све нас, што нисте радили, да је отклоните. Што нисте викали, беснили, па баш ако никако није могло друкчије бити и избили је кроз врата!... Јест, мој господине, настави Марта огорчено — ваша је дужност била, да ме којим начином спасете, ма и против моје воље, па ма... јест, дода јако наглашујући, — па ма да сте ме и тукли!...

— О, о, рече Роберт климајући главом.

— О, мој господине — настави Марта чисто пребацивајући — само да сте ме волели!

— Па би вас тукао?

— Не баш јако, али... Видите, ви нисте били енергични!

* * *

Роберт се усиљавао, да се не насмеје и када му Марта поче опет, да пребацује, како се није бранио на расправи, напросто одговори:

— Нисам хтео, да матери мога дедета свет што ма и најмање може добацивати у очи.

Марта признаде, да је она слутила о тој његовој великодушности — али тек доцније, и онда већ беше доцкан! На жалост, зло постоји, сад већ нема помоћи. И ако још и Жак оде на море, онда ће наступити по њу жалосни дани: ни детета, ни мужа, никога!

— Има у Паризу, предлагаше јој Роберт, врло много добротворних друштава. Помаже човек беднима, теши несрећне...

— Ала је то утеха! уздахну Марта.

— Па што не нађете какву другарицу?... С њоме би се могли зар картати — јер, ако се не варам, ви сте волели дарде.

— Од кад сте ме оставили, још се нисам играла, одговори Марта, извлачећи фијоку из астала. — Видите, ево још оних карата, као што смо их оставили...

И показиваше му карте, мешајући их и причајући даље:

— Знате, да сам по каткад долазила у искушење, да послушам друге, те да се удам? ... Па и говорили су ми за неког господина...

Роберта, ни сам не зна за што, прођоше некако жмарци, и придиже карте као у одговор.

— Шта велите? запита га Марта, делећи са свим механички карте.

— Тугаљиво питање! одговори Роберт, узевши карте, које је њему доделила.

— За што? Ми нисмо већ једно другом ништа... Ви сте стран за мене...

— Стран?

— Па рецимо, познат. Не могу рећи, да ми нисте познаник... Рече да има терц и настави. — А познаник може искасти своје мнење.

— Кварт, рече Роберт.

— У чему.

— У маку... Ја мислим, да ћу канда добити игру... Познајете ли тог господина, кога вам препоручују?

— Не познајем... Терц бела... Гле, Роберту, не би ли се ви распитали о њему?

— Ја? запита зачуђено Роберт.

— Ако вас иоле занимам... Па на кога да се обратим? У коме да имам поверења у тој мојој инокоштини? Видите, ако ја на пример пођем за човека, који није достојан да га човек поштује!... Метните руку на срце, јелте да ћете ми учинити ћу малу услугу?

Роберту се све пушила глава. Што не тражи још од њега, да јој буде кум?... Тако је био збуњен, да није умео да мисли и заборавио да каже сто кечева.

— Јел леп човек тај кандидат? запита, само да сакрије забуну.

— Прилично леп.

— Лепши него ја?

Марта га погледи од главе до пете. — Није од те врсте, одговори.

— Где сте га видели?

— Нисам га видела, добила сам му слику.

— Тако? за мустру? Брак по мустри!

— Чекајте само, рече Марта устајући, сад ћу вам показати слику.

* * *

Док је она тамо у споредној соби тражила, Роберт дође мало себи. Устаде и отвори једна врата, врата некадање своје собе и нађе је онаку, као што је оставио. Ту је провео своје младо доба. Ту је сањао о имању, о заједничкој срећи, својој и Мартиној и о детињој. И сад Марта хоће да уведе овамо... кога? Некога...

Бедна моја собице! — мишљаше у себи... Али, бадава! Тако је то! Бар да се отсели одавде!...

— Ево слике — рече Марта носећи слику.

Роберт погледа.

— Та... у осталом не види се добро. Рекао би... Је ли његова ова коса?... Није згорег распитати се. Па... једна му је нога краћа... некако је крива. Треба припазити како иде. Леђа су му иначе грбава... Знате ли за цело, да није гурав?

— Ала га кудите! рече Марта. На послетку био он гурав, или шепав, шта је то вас брига?

— Како да ме нијо брига! викне Роберт. Бринем се за вас. Шта ће рећи свет на то, што се ви сад удајете у тим годинама? Па Па да ли ће и муж бити према вама? Ако му мисли, обичаји буду у опреци с вашима, хоће ли му их принети на жртву или ћете се опет растављати. И друго! Шта ће рећи људи? Ко ће вас жалити, ко други, него ја, ко ће вам се наћи на помоћи у нужди него ја? И на послетку — а то је баш то, за што сам се упустио у ово мучно питање, и ако ми све, па и мој понос саветује да ћутим — напослетку, велим, како ће бити вашем сину, кад вас види на руци једног странца, коме сте ви уступили место његовог оца.

— Па зар ме не гони он, мој син — одговори Марта узбуђено — да потражим ослонца, кад ме он напушта?

— О, не кривите га; боље га сажаљевајте! Хтео сам вам уштедити ту тугу, кад дознате, за што он управо хоће да иде.

Регулисање Ђердапа Угарски министар трговине публиковао је извештај о радовима на Ђердапу за I. полгође 1893. год. У томе извештају побраја се опширно све што је тамо учињено, које су стене уклоњене, који су насапи и прокопи извршени. Констатује се ту, да радови одговарају очекивањима и да лепо напредују. Као што је познато, радови треба да буду готови до почетка 1896. године. С обзиром на то, што још има 2½ године за рад, и што радови лепо напредују, стручњачки кругови се надају, да ће радови бити готови до опредељеног рока.

*

Емиграција становништва, нарочито из горњих крајева Угарске не престаје за Америку. Држ. власти предузеле су до душе све мере, да то емигрирање спрече, па донекле и успевају, али се та емиграција није могла коначно спречити. Из Ердеља такође стижу гласови, да и Сикуљци (Секлери) просечно годишње њих 20 до 30,000 иду на рад у Румунију, од чега остаје обично 20—30% стално у Румунији.

Спорадично се јавља емиграција земљорадничког сталежа и из Троједне Краљевине.

*

Конзуларни извештаји. Осим ових већих извештаја и недељног извештаја о штајнбрушком тргу, овај конзулат шаље дневне писмене извештаје са берзе, о ценама српских производа и дневне телеграфске извештаје о ценама; довозу, одвозу и стању свињарске пијаце у Штајнбруху. Оба та извештаја намењена су за публикацију осим у Званичним Новинама, још и у осталим престоничким листовима, те је тако и најшира публика за времена извештена о ценама свих српских производа, на овдашњим, за Србију заиста најважнијим трговима.

Дневни телеграфски извештаји упућују се одавде главној телеграфској станици у Београду, која их после даље откуцава свима телеграфским и железничким станицама. Цене и у опште цео телегр. извештај чита се на свима тим станицама, тако да данашње цене и стање штајнбрушке пијаце зна сутра ујутру већ цела Србија. Ова врло корисна мера, донеће своје повољне ресултате и за то најглавнија заслуга припада господину министру народне привреде, који је узео иницијативу у томе послу.

Кбр. 355. Из канцеларије краљ. српског генералног консулата у Будим-Пешти, 20. јула 1893. г.

Вести из народа.

— Пишу нам из **Срп. Елемира:** „Ево већ имаде више него година дана, како смо поднели жалбу пречасној конзисторији против нереда, што су починили наши свештеници са црквеним новцем. Док су они били на управи, наша црква почела је да се задужује. Питали смо председника, свештеника, камо нашег црквеног новца, а он само рекне, потрошио сам овде и онде. Кад смо искали признанице, а наш председник вели: то се вас не тиче, то је брига моја, док сам ту. Но како су та господа сишла са управе, наша црква, фала богу, много је што набавила и њихов дуг рашчистила и још скуцкала готовине, коју под камату даје. На нашу жалбу нисмо добили никаква одговора, а ми онда подигнемо и другу и опет доста времена прође, па ништа. Једва један пут спровела се и истрага, али и после ње нисмо ништа знали, шта је свршено. Тек на један пут дођоше три господина из вел. бечкеречког криминалног суда и донеше нашу жалбу. Сад тек нисмо знали, од куда је та жалба могла доћи у руке суду, кад смо је предали преч. конзисторији, да она доведе ствар у свој ред. Криминални суд водио је истрагу скоро две недеље и ту је сваки потписани на жалби морао усмено испричати, због чега се потписао, ту су они запрећивали сваким казнама, да би се који од потписаних тргао натраг. Е али наш ратар што је рекао, није порекао. Од криминалне истраге прође доста времена и никакве пресуде нема. Како ово све споро иде, бог свети зна, хоће ли та пресуда кад год угледати света.

Питамо још нашу пречасну конзисторију, да ли сме један поп, који вуче годишњу плату, да по године не отвори црквених врата? Позивамо пречасну конзисторију, да један пут већ том нереду код нас на пут стане.

— Пишу нам из **Руме:** „За чланове „Српске Књижевне Задруге“ уписаше се ове године: Са 5 фор.: Мита Јаковљевић трговац, Васа Јовановић ковач, Вељко Вилић опанчар. По 3 фор.: Јован Ст. Дудић, Мита Ст. Дудић, Јован Дожудић, Сава Ј. Крстић, Вића Грујић, Миленко Николајевић, Никола Живковић, Стева Ѳ. Јаковљевић трговац, Јован Татић инжењер, Емил Кокић кројач, гђа Милева Јаковљевић абацијница, Влајко Кошутић економ. Пошто г. М. Мишић, досадашњи повереник друштвени, одлази из наше средине, то се г. Душан Поповић, наш учитељ, примио дужности скупљача чланова и повереника друштвених. Сва г. г. лањски чланови и који још желе ступити у чланство „Срп. Књижевне Задруге“ учтиво се умољавају, да се на г. Д. Поповића обрате. Рок уписивању и уплати траје до краја текуће године“.

— Пишу нам из **Ст. Футога:** У 136. бр. „Заставе“, од недеље 5. септ. јављено је, како су неки вешти лопови, на врло вешт начин украли два коња и кола Младену Моцановом овд. становнику. Овај сиромах човек од очајања није знао шта да ради.

У томе 10. септ. стиже оваке садржине писмо из Фијуме.

„У Фијуми, 10. јулија 1893. г.

Доле непотписани умољавам славну опћину (јер је писмо овд. пол. опћини гласило), да би истога дотичника, коме су коњи и кола из В. Бечкерека отерали, благоизволела известити, т. ј. да су му коњи (кобиле) у граду Варадину код зеленог дрвета у кафани, коњи нису молим Вас украдени, само је истога дотичника принудило, да своју главу од смрти спасе.

Кад бих могао, ја би истог оштећеника сиромаха, најмање са 50—60 фор. наградио, јер сам их ја отерао, али сам увек о истом сиромаху мислио како је он сирома трчао и тражио.

Са особитим поштовањем
господин Незнанковић.“

Мало ниже стоји:

„Баш сам данас прешао у Америку, немојте ме ни тражити.“

Ово је јасно. Сиромах Младен фали Бога, што ће доћи до својих коња, а учтивом лопову нека је сретан хајдац од нас.

—а—

Вести из места и са стране.

Краљ Александар се кренуо у понедељак у јутру из Абације и стигао у Будимпешту у 1 сахат 40 минута. У пратњи су му били: министар народне привреде Раша Милошевић, дворски маршал Ћирић, краљев лекар др. Јовановић, ађутант Касидолац и послуга. На станици су га дочекали К. Христић, српски генерални конзул и Иван Иванић секретар конзулата, представници будимпештанских власти и леп број Срба трговаца и ђака. Краљ се поздравио и руковао са Христићем и за тим ушао у нарочити дворски салон, где је дочекао воз за Београд. — У пола 9 сахати у вече прошао је поред Новог Сада, а у 10 сахати и 5 мин. стигао у Београд. — Краљ је у најповољнијем здрављу. Пратња његова најодлучније побија вест пештанских листова о некаквом отровању са тејом у Абацији. Краљ је — по казивању њеном — најпријатније провео ово неколико дана са својим оцем.

Башибозучки заповедник. Мехмед-Алију пашу Детовалију, бившег заповедника Башибозука у српско-турском рату, а садашњег турског заповедника заптија (жандара) у косовском вилајету — убили су Арнаути код Ипека.

Школа за магнетизам. У Паризу ће се кроз који дан отворити школа за практични магнетизам, у којој ће се изучавати све гране тајних знаности. Ђаци ове школе добиће након једногодишњег течаја диплому практичног магнетизера, а након двогодишњег — имаће да држе дисертацију о употреби магнетизма при болестима, па ће по том добити неку врсту доктората. Школа та, коју је основало „друштво за магнетизам“, још је за сад приватна.

Највећи телескоп наручен је за француску светску изложбу, за г. 1900. Француски лист „Science donc tons“ вели, да ће бити дугачак 30 метара. Месец ће се видети у даљини од — једног метра. Ево како; досадашњи највећи телескопи имали су огледало у промеру од једног метра и доближивали су месец, који је у истини 100.000 миља удаљен од нас, на 15 миља; огледало, које има промер од три метра, доближиће га на један метар. То огледало биће тешко 800 килограма. Ако конструкција тога телескопа пође за руком, као што се надају, поставиће га на висину од 200-300 метра, да не би мутни слојеви ваздуха и облака, који леже над земљом, сметали гледању.

Ремек дело једног кројача. Кројач Ерменегилдо, родом Талијанац, послао је на изложбу у Чикагу врло леп посао. Осам година дана радио је на том послу, али је и требало толико времена, да на доста малом комаду чоје, пришије 5838 комадића чоје фино и укусно мешајући боје. Тако су вешто сашивени ти комадићи једно на друго, да нико не би рекао, да је то ручни посао. Те закрпе праве свакојаке фигуре у разним бојама. У средини је звезда са осам кракова, а око ње опет звездице са пет кракова. На месту тих звездица има неких 1010 комадића чоје. Око звезда иде круг начињен од 956 комадића. У четир ћошка има 671 геометријска фигура у разним бојама. Осим тога из силних комадића начињени су грбови осам држава. Особито му је лепо испало за руком, да уједно стоји грб амерички и талијански. Посао се свима допада и по свој прилици ће га наградити.

Нешто о просјацима. Американски професор Џон Кук се много година бавио изучавањем просјаштва у Америци, Енглеској, Француској, Немачкој, па чак и у Кинеској. Добивени отуда закључци оснивају се на 1.349 чињеница, које је сам лично посматрао, затим на 841 случају из лондонског Whitechapel-Asyl за бескућнике и на 52.335 примера из радничних колонија у Немачкој. Пре свега утврдио је тим својим истраживањем, да су скоро сви просјаци, људи у најлепшим годинама живота. Затим, да су махом здрави. (Свега 8·5 постотака од оних, које је у Америци, а 8·8 постотака од оних, које је у Енглеској видео, нису били са свим здрави). Па онда — не воле радити, него волију просјачити. У Америци су 62 постотка од њих — пијанци. А целокупан број просјака у Америци се рачуна на 45,845 људи. На ову „просјачку војску“ троши се сваке године половина оне своте, која се троши на издржавање флоте Сједињених држава. Зло, које они шире по народу, у виду заразних болести и т. д., толико је, да се не да одредити. — Што се тиче понашања према просјацима Кук предлаже свету, да се држи овог правила: „Захтевај да ти одраде за оно, што си им дао“.

Исправак. У 144. броју „Заставе“, а у критици на приказивање „Српског народног позоришта у Ст. Пазови“ поткрала се на страни трећој у првом ступцу, а 22. реду ова погрешка: „О госпођи Вујићки и Лукићки“..., а треба: „О госпођи Вујићки и **Добриновићки**“ и т. д.

Кратке вести. У Паризу је основано неколико штампарија, које штампају словима од стаклета. Та слова не могу да се излижу. — У почетку новембра састаће се троједнички сабор и по свој прилици, да ће Васа Ђурђевић, досадањи потпредседник бити заменик Мирка Хрвата. — Неки научњак прегледајући државну књижницу у Монакову, наиђе на једну драму, која се зове „Виљем Тел“ и која је још 1430. давана у Цириху. Та драма је, веле, од речи до речи једнака са Шилеровим „Виљемом Телом“, и тако би Шилер био књижевни крадец.

Новије вести.

Радикални збор. На збору у Чачку особито се допао говор Д. Катића. Он рече, да се радикална странка до сад јуначки борила, да постигне политичке слободе; ове су постигнуте и ујамчене. Радикална странка може сад сву своју снагу уложити, да подигне народну привреду и за то је дужност странке, да ради на том, да се донесу корисни закони за земљорадњу и индустрију, које ће подићи благостање у земљи.

Угарски министар-председник др. Векерле био је прошле недеље у Бечу на аудијенцији код краља, а у ствари црквене реформе.

Убио се. Потпредседник угар. сабора Алексије Бокрош, пао је са другог боја оне куће, где је становао, и остао је на месту мртав.

Младочески манифест је у понедељак изишао. Штампан је у Липској. У њему се нарочито наглашава, да су тиме повређени привржанички осећаји ческога народа круни, што је забрањен земаљски грб ческе круне и што је препречена прослава царског рескрипта. Младочески посланици обећавају, да ће истрајати у борби за државоправне тежње.

Спор између Француске и Сијама довршен је. Данас ће писмени акт о томе потписати заступници обеју држава.

Анархисте. У Маншестру сазвале су анархисте митинг, који је полиција растерала. Свет је ударио на полицију и неколицину полицаја ранио. Затворена су 4 анархисте.

Бомбе у Шпанији. Код палате лепих вештина и код краљева двора нађене су бомбе. Ушло се у траг читавом друштву анархиста, па су неки од њих похватани и позатварани.

Трговина.

Нови Сад, 21. септембра. Пшеница прве каквоће 7 ф. 20 н. Пшеница средња 7 ф. — н. Пшеница лакша роба 6 ф. 70 н. Наполица 6 ф. — н. Јечам 5 ф. 20 н. Зоб 6 ф. 30 н. Кукуруз 5 ф 20 н. Маст 50 ф. Сланина сува 50 ф, дебела паљена 52 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки .	37—38 н.
„ средњи . . .	36—— н.
„ лаки	32— н.

Све од 1 килограма.

Теоци .	10—20 ф. по комаду.
Јагњци .	5—10 ф. по пару.
Овци .	8—14 ф. „

ИЗЈАВА.

Господину дописнику „Браника“

из Ст. Пазове.

У 108. бр. „Браника“ од четвртка 16. (28.) септембра, штампан је допис из Ст. Пазове: „На растанку са срп. нар. позор. дружином“.

Поред других ствари у допису вели се:... „само неки чланови“ и т. д.... „јер то изгледа фумигирање и јавно презирање овомесног грађанства и њине опроштајне вечере“. За тим: „Ако их није руководила каква партајска струја и политичка начела“... „реда ради и учтивости ради требали су се извинити“.

Од једно, две, три године дана, било је више пута јавног нападаја на поједине чланове срп. нар. позоришне дружине, са „партајске струје“ и „политичког начела“ од неких из местног одбора, на оне, који своју савест и убеђење нису продали за месечну гажу, а нападају се само за то, што не дођу за поједине столове пити и на поједине вечере, где се унапред тим члановима смислило натрунити и под нос пуцати, а исти чланови, завода ради, угледа и мира ради, много што-шта у таким приликама прогутали.

Тако и овај нападај из Ст. Пазове, који није писан „партијском струјом“ и политичким начелом“, већ из сувишне скромности, или наговором једног пунонадежног....., јуноше.

Треба нешто радити.

„Кад смо пре правили шкандале, па нас јавност опомињала и упутила, да смо се поправили, сад треба израдити, да неко напада и зазива оне који нису ништа криви, а ми за све то, нисмо одговорни нити ће нас глава заболети“.

Господине дописниче у 108. броју „Браника“, немате право. Неверујте свакој неистини, јер ви сте на биљези.

Ми нисмо „фумигирали“ и „јавно презрели“ ваше „грађанство“ и ваше „опроштајне вечере“, већ нисмо хтели и не ћемо ни у будуће из принципа ићи на те „опроштајне вечере“, јер се често догађа, да ће о таким приликама, без нашег повода, без нашег умешателства по гдекоји чланови и потуку, па ма да је ту и г. управитељ и угледно грађанство. Шта ћете, младост лудост, па сиромашно васпитање, а да би то избегли гледати, остајемо радије код куће.

Што се тиче извињења, то вас морамо подсетити и упутити на „Позив“. У позиву је стајало, да сваки назначи: „Хоће ли доћи или не“, као под пресију (без извињења). Па коме да смо се извинили?

Пре би ми вами могли замерити једну извину, без „партијске струје и политичког начела“. Ми вас држимо за интелигентна човека, па нисте за вредно нашли посету вратити, нити се извинити. Дакле видите, и ви сте хтели, да се преко дужег пута споразумемо, ма да смо много краћи пут имали.

Ми вас молимо, да не примите за зло, ал не смемо увек ћутати, јер ће свет помислити, да кад ћутимо, то и признајемо да смо криви, а верујте, да смо ми од увек за то били, знали и читали у глумачком „требнику“ „Haupt-Buch“-у, да је уметност — за коју живимо — и интернационална и ванпартајна.

У Ст. Пазови, 18. септ. 1893.

С поштовањем
Оно „неколико“ чланова срп. нар. позор. дружине, који нису били при опроштајној вечери.

— Је ли вам рекао?

— Мени, оном оцу, кога је судска пресуда лишила угледа очинског. Не! али се потужио свом куму, који је рекао опет мени. За то хоће да напусти своју отаџбину, јер га боле наша свађа; не ће да бира једно од нас двоје; и кад се упореди са своји другови, осећа да је понижен, јер он није тако дете, као што су други.

Марта не одговори ништа. Побледила, укочено, утучено гледаше преда се. Уједаред бризну у плач.

— Не, Роберту, рече кад је прође мало, не пребацујте себи што сте ми то рекли. Хвала. Ви сте ми отворили очи и ја жалим што сам учинила. На жалост, већ је доцкан. Прошлост је мртва и однела је собом оне осећаје, није, ја нисам разумела. Али Жак је невин у томе! Опростите га те туге, која му се свила око млађана срца, и ако имате још мало сажаљења, учините ми из милосрђа, те ме примите натраг

— Марта, одговори Роберт озбиљно — онога дана, када ми оно рече кум Жаков, кренуо сам се, да вам то исто рекнем: „Примите ме натраг“. Али за тим... нисам дошао, јер... сад од тог не може бити ништа!

— За што... О, разумем!... И вама је дотужала инокоштина; потражили сте нове везе.

— Не. Не за то.

— Онда, молим вас, Роберту, трпите ме поред себе, не ћу вам бити на терету, скупићу се, и...

— Па зар би ја то тражио? Не, ми се за то не можемо једно другом вратити, јер би то дало прилике за разно тумачење, а то би било непријатно и по вас. Рекли би, да хоћу, да дођем до већег иметка...

— Шта сте пропали?

— Та не баш тако, али од кад смо се поделили, и тиме приличну своту извукли из фабрике, и фабрика је мало застала. Борио сам се — али узалуд. Сад морам признати, да сам побеђен и предао сам подузеће другом. Не брините се, толико ми је остало, да могу лепо живити; али...

— Али, повиче Марта, — па све моје је ваше, од вас сам добила! И ја да останем богата, онда, кад ви... О, Роберте, Роберте!... да сте ме онда избили!... не би дошли довде!... Али ви немате права, да ми наметнете улогу незахвалности. У име Жаково тражим, да располажете с оним, што сте ми поклонили. Тако хоћу. Кад већ нисам знала, да вам будем жена, кад не заслужујем, да вам будем пријатељица, трпите ме бар као друга у радњи. И ево, Роберте: молим вас опростите ми...

Хтеде пасти на колена, али јој Роберт не даде.

— Потражите шешир, рече после мале душевне борбе, и хајдмо...

— С вами? Камо?

— По нашег сина.

— О, како сте добри!

— ћут! не говори!...

И пољуби је.

* * *

— Маријана...

— Изволте, милостива?

— Поставите за троје.

— Па зар ће ту остати тај господин?

— До гроба!

(С француског.)

—ор—

Прилози за пострадале Ловране.

ИЗВЕШТАЈ

о скупљеним прилозима за погореле Ловране.

Приложише пошт. дароватељи: По 10 круна. Српска црк. опћина, преч. г. Трифун Влашић. — По 5 круна. Срп. црк. пев. друштво „Зора“. — По 4 круне. Јоца Вујић, Н. Н., Васа Вујић, Милош Николић. — По 3 кр. 24 пот. Гђа Терезија Петровић. — По 3 круне. Сима Брановачки — По 2 кр. Гђе Марија Лукачевић, Линка Тешић, уд. Ката Брановачка, Ђула Пецарска, Маргита Голдштајна, Јевросима Крагујевић, Г. г. Ђура Пецарски, Стева Лукачевић, Н. Н., Иса Вујић, Бранко Брановачки, Др Н. Белеслијин Др. Ст. Малешевић, Душан Стојшић, високопреч. г. Александар Николић, Крста Славнић, Нова Славнић, Никола Радовановић, Љубомир Вујић, Стеван Прерадов, Вељко Лалић и Тоша Стајић. — По 1 круну. Гђце Катица Михајловић, Адријана Шољмош, Беатрича Шољмош, гђе Милка Пиварева, уд. Смиља Славнић, Милка Борђошка, Милица Борђошка, г. г Јоца Брановачки, Игњат Брановачки, Милош Брановачки, Ђура Вујић, дрид Милан Кирјаковић, Сава Лудајић, Арсен Стојановић, Павле Крајтле, Игњат Гусман, Вељко Браун, Димитрије Ријички, Младен Јаковљевић, Ђура Панић, Рада Божић, Сава Крагујевић, Фрања Голдштајн, Тоша Брановачки, Аца Прекрајски, Сима Милошевић, Васа Сремац, Зака Татић, Пера Прерадов, Паја Козарски. — По 80 пот. Гђе Катица Пилић, Кристина Брановачка, Маца Вукова, Сока Вукова, Драга Вукова, г. г. Фрања Кереши, Јосиф Краен, Максим Ршић, Коста Вуков, Ђура Борђошки. — По 60 пот. Гђе Јулка Французова, Јулка Брановачка, г. г. Младен Кршић, Јован Брановачки-Антин, Мита Воргић. — По 40 пот. Гђе Марика Јовић, Маца Прерадова, Јелена Шилићева, Ката Крагујева, Иванка Перић, г. г. Милка Пецарски, Јаша Тајков, Никола Брановачки, Андрија Вуков, Неца Тајков, Младен Борђошки, Тима Прерадов, Милош Татић, Шандор Вуков, Ђура Калић, Александер Вујић, Аркадије Поморовачки, ђура Француз, Лаза Крагујев, Тима Шашин, Омер Славнић, Душан Плештић, Емил Карабашевић, Александер Пилић, Роман Борђошки, Кузман Борђошки, Кипра Прерадов. — По 20 потура. Гђе Драга Брановачка, Евица Обрадова, Драга Татић, Сока Славнић, г. г. Стева Димитријевић, Јован Славнић, Ђурица Бабин, Ђура Степанчев, Милош Васић, Милан Шилић, Ђока Пецарски, Душко Вујић уч. IV. разр. осн. шк.

Свега: 153 кр. 24 пот. Овај је новац послат поштанском упутницом председн. срп. црк. општ. у Ловру.

Потписани овим изражују најтоплију благодарност пошт. прилагачима у име погорелих Ловрана.

У Сенти, 7. (19.) септ. 1893. год. Скупљачи: Катица Михајловића учитељица, Кристина Белеслијин, Милева Крагујевићева, Марија Белеслијина учитељица, Станимир Белеслијин, Сава Лудајић учитељ.

Приложише и ови дароватељи:

Панта Спајић, Шид	4 кр.
Ђока К. Протић, управ. поз. Долово	10 кр.
Др. ђорђе Милетић у Крајови (Румунији)	5 кр.
Свега .	172 кр. 24 пот.
По гласу досадањих извештаја .	235 кр. 60 пот.
Укупно .	407 кр. 84 пот.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Дао сам у штампу дјело

СВЕТОГА ЈОВАНА ЗЛАТОУСТОГ

ШЕСТ КЊИГА О СВЕШТЕНСТВУ.

Спис тај великога оца наше цркве превео сам са грчкога језика и додао сам тексту преко двије стотине примједаба.

Слушаоци богословских школа и православни српски свештеници добијају са овим српским преводом прилику, да се упознају са чистим и узвишеним мислима златоустог учитеља и оца пашег о служби свештеничкој. То упознавање биће им свакако од велике користи.

Књига без поштарине западе 1 фор. 20 новч. (за Србију 3 динара). Ко пошље још 20 пов. добиће књигу у крстоплету препоручено. Новац је најбоље слати поштанском напутницом, а прдтплатници из Србије могу се уз готов новац претплатити код књижаре В. Валожића у Биограду.

Књига ће се разашиљати онијем редом, којим буде претплата стизала, а кад се тијем начином цијела наклада — која није велика — изцрпе, тада ћу нове наруџбине, не подижући их са поште, одмах ретурнирати, уједно ћу у „Српском Сиону“ и осталим нашим црквеним листовима објавити, да се нико више са наручбином не труди.

У Карловцима (Karlovitz, Slavonien), на Крстов дан 1893. год.

Прота **Јован Вучковић,**
професор богословије
и пр. ректор богосл. училишта карловачког.

Прво ц. и кр. прив. дунавско паробродско друштво.

РЕД ВОЖЊЕ ПУТНИЧКИХ ПАРОБРОДА

важи од 1. октобра п. р. до 30. новембра.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: средом и недељом у 3¼ сахата по подне.

Из Новог Сада у Земун, Београд, средом и недељом у 3¼ сахата по подне.

Из Новог Сада у Оршаву, средом и недељом у 3¼ сах. по подне.

Из Новог Сада у Будимпешту: четвртком и недељом у 11¼ сахата пре подне.

Нови Сад, септембра 1893.

Отправништво.

РЕД ПЛОВИДБЕ

пароброда кр. угар. државне жељезнице

од 23. фебруара (7. марта) 1893.

ДОЛЕ:

Полази из Вуковара са жељ. стан.	4 с. 30 м. у јутро.
„ „ Вуковара вароши	5 с.
„ „ Новог Села	5 с. 40 м.
„ „ Опатовца	5 с. 50 м.
„ „ Букина	6 с.
„ „ Шаренграда	6 с. 20 м.
„ „ Илока . . . . . после	7 с.
„ „ Паланке . . . . . после	7 с.
„ „ Черевића	8 с.
„ „ Футога	8 с. 30 м.
Стиже у Нови Сад . . . . . после	9 с. у јутру.

ГОРЕ:

Полази из Новог Сада	1 с. после подне.
„ „ Футога	1 с. 40 м.
„ „ Черевића . . . . после	2 с.
„ „ Паланке	4 с.
„ „ Илока . . . . . после	4 с.
„ „ Шаренграда	4 с. 30 м.
„ „ Букина	5 с. 30 м.
„ „ Опатовца	6 с.
„ „ Новог Села	6 с. 30 м.
Стиже у Вуковар у варош	7 с. 20 м.
Стиже у Вуковар на жељ. стан. .	7 с. 30 м. у вече.

Пароброд иде до даље наредбе сваки дан осим петка.

РЕД ВОЖЊЕ

ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА

ВАЖИ ОД 1. МАЈА 1892. ГОД.

Из Будимпеште за Београд:

Километара	Станице.		Путнички влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Будимпешта	полазак	2.25	2.35	7.35	9.50	—
175	Суботица	„	5.46	6.26	1.46	5.20	—
	Шандор	„		—	—	—	—
	Верушић	„		—	—	—	—
193	Чантавир	„		—	2.11	6.12	—
	Зобнатица	„		—	—	—	—
207	Топола	„		6.39	2.34	6.44	—
	К. Хеђеш	„		—	—	—	—
223	Х. Фекетехеђ	„		7.16	2.56	7.16	—
234	Врбас-Кула	„		7.30	3.16	7.42	—
248	Стари Кер	„		7.46	3.34	8.09	—
	К. Алпар	„		—	—	—	—
260	Кисач	„		8.00	3.51	8.32	—
276	Нови Сад	„	7.34	8.23	4.19	9.15	—
279	Петроварадин гр.	„		—	4.25	9.28	—
281	Петроварадин	„		8.28	4.32	9.32	—
286	Карловци	„		8.39	4.41	9.47	—
296	Чортановци	„		—	4.59	10.09	—
300	Бешка	„		8.56	5.07	10.20	.
310	Инђија	„		9.07	5.21	10.38	—
318	Стара Пазуа	„		9.17	5.38	11.00	—
326	Нова Пазуа	„		—	5.50	11.15	—
332	Батајница	„		—	6.01	11.28	—
347	Земун	„	8.50	9.47	6.21	11.56	—
359	Београд	„	9.00	10.05	7.15	12.30	—

Из Београда за Будимпешту:

Километара	Станице.		Путнички влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Београд	полазак	3.02	5.22	8.00	2.35	—
12	Земун	„	3.12	6.02	9.00	3.08	—
27	Батајница	„		—	9.19	3.40	—
34	Нова Пазуа	„		—	9.30	3.55	—
41	Стара Пазуа	„		6.33	9.48	4.12	—
49	Инђија	„		6.46	10.01	4.43	—
60	Бешка	„		6.57	10.19	5.08	—
64	Чортановци	„		—	10.27	5.18	—
78	Карловци	„		7.14	10.46	5.42	—
78	Петроварадин	„		—	10.56	5.55	—
81	Петроварадин гр.	„		7.25	11.02	6.03	—
83	Нови Сад	„	4.39	7.37	11.16	6.38	—
100	Кисач	„		—	11.38	7.19	—
	К. Алпар	„		—	—	—	—
112	Стари Кер	„		8.08	11.55	7.45	—
125	Врбас-Кула	„		8.23	12.18	8.17	—
136	Х. Фекетехеђ	„		8.35	12.36	8.40	—
	К. Хеђеш	„		—	—	—	—
152	Топола	„		8.52	1.02	9.15	—
	Зобнатица	„		—	—	—	—
166	Чантавир	„		—	1.21	9.42	—
	Верушић	„		—	—	—	—
	Шандор	„		—	—	—	—
185	Суботица	стиже	6.24	9.41	2.25	11.00	—
359	Будимпешта	стиже	9.40	1.10	7.35	6.55	—

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Српском бродарском друштву потребан је **књиговођа.** Од молитеља тражи се, да је вичан двојном књиговодству и кореспонденцији на српском и немачком језику. Онај, који осим тога зна и француску, имаће првенство.

Годишња је плата 2400—3000 динара.

Ко се за то место осећа да је способан, а жели га добити, нека пошље своју молбеницу са потребним уверењима овој управи до закључно 30. септембра 1893.

УПРАВА
I. српског бродарског друштва.

3—3

За моју трговину потребујем једног гвожђарског помоћника, који може одма ступити.

ГЛИГОРИ С. МИЈИЋ,
Митровица.

2—3

СТЕЧАЈ.

На основу оставке овдашњег срп. нар. учитеља г. Владислава Станковог, овим се расписује стечај на упражњено место срп. нар. учитеља на овдашњој срп. нар. школи.

Плата је изабраног учитеља 400 фор., 30 фор. за предавање у пофторној школи, 50 фор. за перовођство и рачуновођство, 60 фор. у име станарине, док општина не сазида учитељу стан, од укопа где позван буде 1 фор. и у име огрева 4 хвата сламе.

Изабрани је учитељ обвезан у „Школској Уредби“ прописане предмете у III. и IV. раз срп. нар. школе предавати, у цркви за десном певницом појати и децу црквеном појању обучавати. Молитељи се могу општини и лично представити.

Рок је стечају до 3. октобра 1893 год. у који ће се дан и избор учитеља обавити.

У Срп. Елемиру 16. септембра 1893 год.

2—3 **Школски одбор.**

БИРЦУЗ

ЗА ИЗДАВАЊЕ.

У мојој кући на главном сокаку, близу пијаце на ћошку, број 81. налазећи се бирт, дајем под рачун или закуп, који се састоји из пространог локала за бирцуз, две простране собе, велики пространи ходник (предсобље), шпајз, кујна и подрум за пиће, све под једним кровом.

Ближи услови могу се дознати код куће-газде

Стевана Војновића
у Јарковцу.

2—3

ХИПОТЕКАРНЕ ЗАЈМОВЕ

НА ЗЕМЉИШТА И КУЋЕ

уз 4½% камате

ПОСРЕДУЈЕ УЗ НАЈПОВОЉНИЈЕ УСЛОВЕ

СТЕВАН ПЕТРОВИЋ И СИН

У ЗЕМУНУ

ОТПЛАТНЕ СВОТЕ ИЗНАШАЈУ УКЉУЧИВО

4½% камате

Амортизација код зајмова на **20 год. 8.%**
„ „ „ „ **25** „ **7·10%**
„ „ „ „ **30** „ **6·54%**
„ „ „ „ **38** „ **6%**
„ „ „ „ **45** „ **5·65%**
„ „ „ „ **50** „ **5·50%**

Поближе упуте дају се драговољно бесплатно писмено као и усмено. 2—5

ДОМАЋЕ ЛОЗЕ

за каламљење на американску, чисте од пероноспоре, и то:

50.000 „Скадарке“ црне,
50.000 „Сланкаменке“ беле

по фор. **8 хиљада,** даље

20.000 американске

САМОРОДНЕ ЖАКЕТ-ЛОЗЕ

(Jacqez), која се не мора каламити, по фор. **20 хиљада** може се добити почетком новембра код

ПАЈЕ АРСЕНИЋА СИНА

из сопствени виногради у ИЛОКУ (Срем.)

3—3

Наручбине треба до конца септембра са 25% капаре послати, јер до тога времена се обично све унапред распрода.

Тражи се ваљан трговачки млађи помоћник шпецерајске струке, који лепо пише српски и немачки. Службу може наступити одма. У оба језика писмене понуде нека се шаљу на: **К. А. Пасани и сина у Броду на Сави.** 1—3

За моју шпецерајску и памучарску радњу потребујем два способна помоћника, који говоре српски, немачки и мађарски. Ступити могу одма.

СТЕВАН П. КРЕЦУЛ
у Земуну.

2—3

МОЈУ КУЋУ

У МИТРОВИЦИ

бр. 683. желим да продам из слободне руке. Кућа је за крчму способна, има 6—7 соба, подрум, чардак, хамбар, коморе и врло леп врт. Осим тога продајем плац под бр. 679, даље један леп шљивик од прилике 28 фати у ширини и толико исто у дужини. Купац нек се за увете обрати **Нестору Славујевићу у Митровици.** 2—3

ОТВАРАЊЕ ТОЧИОНИЦЕ ВИНА.

Част ми је п. н. публици на повољно знање ставити, да сам у мојој кући **господска улица бр. 8.** отворио једну

ТОЧИОНИЦУ ЗА ВИНО И РАКИЈУ

и у истој осим најплеменитијих и најбољих сремских и мађарских вина за сто (TAFELWEIN) као и најфинијег **коњака, шљивовице и комовице** у боцама, точим и улађеног **врло доброг чистог** вина и ракије у каквој се количини жели, и то:

Бела вина (Schankwein) . . .	24 нов.	по литри са урачунатим регалом и потрошарином
Бела вина (Tischwein) . . .	30 нов.	
Бела вина (Tafelwein) . . .	40 нов.	
Шилера (Schankwein) . . .	24 нов.	
Шилера (Tischwein)	32 нов.	
Црна карловачког	40 нов.	

С поштовањем

3—6 **АЛЕКС. АДАМОВИЋ.**

НАЈВЕЋА СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
у Новом Саду „код светог Саве“.

Да српској књизи већег полета дамо да може у све слојеве нашега народа продрети, одредисмо да од сада, свакоме купцу наших књига, као и књига замењених, дадемо

50% попуста (рабата)

у књигама нашег издања по сопственом избору.

Издања наша као и књиге замењене, које броју

преко 1500 разних наслова

обележене су у нашем каталогу, кога **свакоме на захтевање бесплатно и о нашем трошку шаљемо.**

Ова **пробитачност** чини се по угледу књижарском страних великих народа, чија књижевност гигански напредује, и књиге се у све слојеве народа распростиру.

Ради мањег трошка око шиљања, најбоље је када се **новац у напред достави,** особито код мањих **наруџбина.**

Надајући се што многобројнијим наруџбинама, унапред сваког уверавамо о брзој и тачној послуги.

Нови Сад Јула 1893.

С особитим поштовањем

5—10 **БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.**

Власник: Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.